

A fentiekben tehát adva van ebben az esztendőben is az Istenben diadalmas hittel bízó és kötelességeit maradéktalanul teljesítő, a több mint 400 éves egyházi múlt nemes hagyományain álló és a fokozatosan megvalósuló szebb, igazságosabb, áldottabb közösségi élet minden nemes célkitűzésében öntudatos lélekkel részt vevő hívő keresztény és unitárius ember feltétlen szeretetszolgálatára.

Kérem a gondviselő Istent, segítsen minket abban, hogy ebben az esztendőben is tudjunk úgy élni, szeretetszolgálatunkban újra meg újra úgy felmagasztosulni, hazánk, népünk és egyházunk előmeneteléért úgy dolgozni és imádkozni, hogy a jézustanítvány elnevezésre méltóknak bizonyuljunk.

Isten áldása legyen Szocialista Köztársaságunkon, annak vezetőin és minden állampolgárán. Gondviselése áradjon ki templomainkra, egyházközségeinkre, egyházunk és egyházközségeink világi és egyházi vezetőire és minden buzgó gyülekezeti tagunkra, valamint nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül minden jószándékú, önmagából a béke és megértés szellemét árasztó emberre.

Egy Istenünk áldása nyugodjék meg mindnyájunkon és adjon békés, eredményes, áldott újesztendőt.

Dr. KOVÁCS LAJOS
püspök

Dr. KOVÁCS LAJOS

SZÁMOTADÁS EGY ESZTENDŐ PÜSPÖKI TÉNYKEDÉSEIRŐL

Főtisztelendő Zsinati Főtanács!

Az 1980. március 22—23. napjain tartott Egyházi Főtanács óta eltelt időszak jelentősebb püspöki ténykedéseiről az alábbiakban terjesztem elő jelentésemet.

1. Változások központunkban, egyházköreinkben és egyházközségeinkben

a) Egyházi Központunkban legutóbbi Főtanácsunk óta személyi változás nem volt.

b) Az egyházköri közgyűléseinken végbement választások eredményeképpen a kolozsvári egyházkörben az esperesi tisztségben változás nem történt; az egyik köri felügyelő gondnok Balla József sinfalvi atyánkfia lett, a másik tisztség egyelőre betöltetlen. A székelykeresztúr—udvarhelyi egyházkör esperese és felügyelő gondnokai továbbra is tisztségükben maradtak; az új köri jegyző Lakatos Gyula humoródkará-

csonyfalvi lelkész lett. A maros-küküllői egyházkör vezetőségében változás nem volt. A sepsiszentgyörgyi egyházkörben Kökösi Kálmán esperes nyugalomba vonulása után az esperesi tisztségre Májay Endre brassói, köri jegyzőnek Kiss Károly baróti lelkészt, a tisztségéből visszavonult dr. Fazakas Miklós helyébe az egyik felügyelő gondnoknak Szabó Sándor baróti afiát választották.

Az egyházkör újra megválasztott tisztségviselői, valamint az ez év január 1-én munkába állott atyánkfiai egyházunk érdekében végzendő munkásságára Isten áldását kérjük. Azoknak pedig, akik eddigi munkásságuk után tisztségeiktől megváltak, önzetlen, buzgó, fáradhatatlan tevékenységükért hálás köszönetet mondunk, kérve őket, hogy egyházunk hűségese fiaiként gyülekezeteik életében továbbra is evangéliumi lelkülettel vegyenek részt.

1980. ápr. 30-án Forró Tamás csegezi lelkész lemondott állásáról. 1980. nov. 18-i hatállyal az egyházi főhatóság Török Ferenc székelyszentmihály—bencédi lelkész munkaszerződését felbontotta.

c) Rendes vagy gyakorló segédlelkészeknek az alábbi atyánkfiait neveztem ki:

— Székely János kidei s. lelkészt 1980. ápr. 1-től Kökösbe rendes lelkésznek;

— Kászoni József bözödújfalú—köröspataki segédlelkészt 1980. máj. 1-től Homoródszentmártonba rendes lelkésznek;

— Török Ferenc székelyszentmihály—bencédi lelkészt 1980. nov. 1-től áthelyeztem az iszlói egyházközségbe;

— Katona Dénes lelkészjelöltet 1980. nov. 1-től kineveztem rendes lelkésznek Székelyderzsbe;

— Szén Sándort 1980. okt. 1-től gyakorló segédlelkésznek a kolozsvári I. számú egyházközségbe.

— Péterfi Sándort 1980. nov. 1-től gyakorló segédlelkésznek a kidei egyházközségbe;

— Varga Sándort 1981. jan. 1-től gyakorló segédlelkésznek Vadadba.

— Simén Domokos csikszeredai lelkész NSZK-ban való tartózkodása alatt súlyos lábtöréssel a müncheni kórházba került, több nehéz operáción esett át, és mind a mai napig a kórházban tartózkodni kénytelen. Betegsége idejére felkérésemre Kelemen Imre ny. lelkész a legnagyobb készséggel vállalta, hogy okt. 1-től kezdődően, lelkész hazatéréséig és munkába állásáig az egyházközségben helyettes lelkészi szolgálatot végezzen.

Az említett időszakban énekvezéri kinevezés nem volt.

d) Lelkészeink közül Kökösi Kálmán 1980. dec 1-től és Nyitrai Mózes 1981. jan 1-től nyugdíjba vonultak.

Kökösi Kálmán bölöni, vargyasi és szabédi egyházközségeinkben közel két éven át mint segédlelkész, majd rendes lelkészi minőségben Mészkon 20 és Árkoson 25 esztendő telt, több mint 46 éven át hűséggel szolgálva egyházunkat. Mint esperes 2 cikluson át hozzáértéssel és buzgósággal irányította a sepsiszentgyörgyi egyházkör életét.

Nyitrai Mózes 2 évig marosújvári, 6 évig lupény—vulkáni, 9 évig kénosi, másfél évig homoródkarácsonyfalvi és végül 16 évig a vadadi egyházközségnek volt evangéliumi lelkületű, missziói szellemű pásztor.

Mindkét érdemes lelkészünknek a tényleges szolgálatból való távo-zása egyházi életünkben veszteséget jelent. Kívánjuk, hogy a gondviselő Isten továbbra is mindkettőjüket áldja meg testi és szellemi erővel, hogy hűséges szolgálatuk után a megérdemelt pihenést sokáig élvezhessék.

2. Az említett időszak püspöki ténykedéséről időrendi sorrendben az alábbiakról számolok be.

Március 27-én részt vettem a Szocialista Demokrácia és Egységfront gyűlésén Bukarestben.

Április 6-án, húsvét első napján a kolozsvári templomunkban úrvacsorára előkészítő ágendát mondtam.

Április 10-én feleségemmel együtt Budapestre utaztam. 12-én a 91 éves korában elhunyt özv. Kovács Kálmánné temetésén az óbudai temetőben a szolgálatot végeztem. A szertartás végzésében Huszti János és Bencze Márton lelkészek, valamint az azóta elhunyt Nagy Sándor éneke-vezér is részt vettek. Az elhunyt férje, Kovács Kálmán a két világháború közti időszakban egyházunk életének egyik, általános tekintélynek ör- vendő, lelkes irányítója volt. Látogatásunkról április 18-án érkezünk haza.

Április 18—21. napjain feleségével együtt egyházunk hivatalos ven- dége volt dr. Jack Mendelsohn észak-amerikai unitárius lelkész, a Chan- ning-centenáriumot előkészítő bizottság elnöke. Channing Ellery Vilmos a XIX. századi amerikai unitarizmus legkiemelkedőbb személyisége volt, aki nagyszerű írásain keresztül, melyeknek nagy része a XIX. század második felében az unitárius tanárok fordításában 6 kötetben nyomta- tásban magyar nyelven is megjelentek, egyházunk hitbéli és valláserköl- csi fejlődésére jelentős hatást gyakorolt. Születésének 200-ik évforduló- ján Észak-amerikában és Európában is emlékestiszteletekre és ünnep- ségekre került sor. Dr. Mendelsohn lelkész rövid látogatása alkalmából ápr. 20-án de. kolozsvári és aznap du. tordai templomainkban Channing- emlékestiszteleteket tartottunk. Az imát mindkét helyen dr. Erdő Já- nos egyházi főjegyző mondtatta, aki Mendelsohn atyánkfia Channinget méltató angol nyelvű egyházi beszédét magyar nyelven tolmácsolta; egy- házunk nevében pedig angol és magyar nyelven én mondtam köszöntő beszédet. A vendégeket országunkban való tartózkodása idején Sebe Fe- renc előadó tanácsos kalauzolta.

Április 24-én irodámban fogadtam dr. Wilhelm Schneemelcher bonni teológiai professzort.

Április 27-én feleségemmel együtt Bágyonban részt vettem Rezi Elek volt kolozsvári segédlelkész rendes lelkészi beiktatásán. Ifjú lelkész afia tartalmas beköszöntő szószéki szolgálata után a Filippi levélből vett alapige alapján egyházi beszédemben a lelkészi hivatás nehéz, fele- lősségteljes, de magasztos voltáról és a gyülekezet egysége megteremté- sének szükségességéről beszéltem. Ebben a népes gyülekezetünkben ugyanis az addigi lelkész kényszerű áthelyezése következtében hónapokig tartott az egyházközség életének rendes menetét megbénító helyzet. Vé- gül is a kedélyek lecsillapodtak, a gyülekezet tagjai lelkészüket áthelye- zésének szükségességét megértve, új lelkészüket mellé egy akarattal felsó-

rakoztak, és a küszöbön álló új lelkeszi lakás megépítésében buzgó lélekkel vesznek részt.

Április 28-án részt vettem Mészkon Székely Gergely lelkész hitvestársának a temetésén, aki 58 éves korában váratlanul hunyt el. Temetésén a szolgálatot Benedek Sándor esperes és Benedek Ágoston nagyenyedi lelkész, egyházköri jegyző végezték; a sírnál búcsúbeszédet Göncz Mihály alsófelsőszentmihályi és a helyi ortodox lelkész tartottak.

Május 11-én ment végbe Székely János, kidei s. lelkésznek a Mátyás György nyugalomba menetelével megüresedett kökösi egyházközségbe való beköszöntése. A beiktatást Kökösi Kálmán esperes végezte. Lelkész beköszöntő szószéki szolgálata után én Mk 12, 28—31 és Mt 7, 12 alapján az Isten- és emberszeretet evangéliumát hirdettem a gyülekezetnek és vázoltam fel az új lelkész hivatásszerű feladatait. Az egyházkör nevében Török Áron sepsiszentgyörgyi lelkész beszélt; a református gyülekezet üdvözlését Kósa Ernő lelkész tolmácsolta. Az ünnepi hangulatú istentisztelet, amelyen a helyi és vidéki gyülekezeti tagok zsúfolásig megtöltötték a nem régen újjáépített műemléktemplomot, szeretetvendégséggel zárult.

Május 16-án dr. Gyarmathy Árpád főgondnok és Sebe Ferenc előadótanácsos kíséretében visszaadtam dr. Jólesz Károly, a kolozsvárnapocai új főrabbi látogatását. — Ugyanaznap fogadtam dr. Vogel észak-amerikai professzornak, a memphisi unitárius gyülekezet tagjának és családjának látogatását, akik a dévai várba is ellátogattak, hogy egyházalapító püspökünk emlékének adózzanak.

Május 18-án dr. Gyarmathy Árpád főgondnok, dr. Cseke Péter képviselőtanácsosi tag és dr. Szabó Árpád teológiai tanár atyáinkfiával együtt részt vettem a homoródvárosfalvi gyülekezet templomjavítási ünnepségén. Érkezésünket harangszó jelezte; a község határánál a gyülekezet képviselői Farkas László lelkész vezetésével köszöntöttek; ezt követte a keblitanács tagjaival a tanácsteremben végbement bensőséges találkozás. Az ünnepi istentiszteleten a helybeli gyülekezet tagjain kívül az egyházkör vezetősége, a szomszédos gyülekezetek számos tagja és sok lelkész vett részt. A hívek buzgó áldozatkészségével megújított templomban a szószéki szolgálatot Hózs 6, 6 és Mk 12, 29—31 versei alapján végeztem, áldást mondva az Isten dicsőségét hirdető templomra és a gyülekezet tagjaira. Lelkész a templomjavítás történetét ismertette. Demeter Dénes énekvezér vezetésével az egyházközség énekkara több énekszámot adott elő. A számos üdvözlétből kiemelkedett id. Báró Józsefnek, a gyülekezet több mint fél évszázadon át munkálkodó volt lelkészének erre az alkalomra betegágyából küldött költeménye, amelyet fia, ifj. Báró József köri esperes olvasott fel. A fennkölt hangulatú istentisztelet után meleg hangulatú szeretetvendégség következett. E helyen meg szeretnék emlékezni, követendő példaképpen, az egyházközség mintaszerű módon rendben tartott temetőjéről, amelyhez hasonló nem sok található egyházközségeinkben.

Május 25-én, pünkösd első napján a sinfalvi egyházközségben szószéki szolgálatot végeztem.

Június 8—11. napjain mint turista, világjáró körútja során látogatást tett egyházunknál és országunkban William McLennan észak-amerikai unitárius lelkész, aki nyilatkozata szerint egyházi életünkről nagy-szerű benyomást szerzett.

Június 10—11. napjain részt vettem a maros-küküllői egyházkör Di-csőszentmártonban tartott II. negyedévi lelkészi értekezletén.

Június 16-án, rövid néhány héttel azután, hogy a városfalvi gyülekezet diplomajavítási ünnepén részt vettünk, szomorú kötelesség szólított ismét ebbe az egyházközségbe, hogy a 89 évet élt id. Báró József ny. lelkésztől, aki 62 évi lelkészi szolgálatából 56 évet itt töltött, megrendült lélekkel búcsút vegyünk. A temetési szertartás dr. Szász Dénes lelkész szolgálatával először Székelyudvarhelyen ment végbe. Városfalván, hatalmas gyászoló gyülekezet jelenlétében, Farkas László helybeli lelkész szolgálata után 1Tim 6, 10—11 versei alapján elhunyt atyánkfia érdemeit méltattam. A búcsúbeszédék hosszú sora után a sírnál a szolgálatot Jakab Dénes, szülőfaluja lelkésze végezte.

Június 27-én a volt Unitárius Kollégium egyetemi bentlakásában tanult vendiákok 50 éves találkozóra gyűltek össze, amelyen egyházunk nevében részt vettem.

Június 29-én a Teológiai Intézet unitárius hallgatóinak évzáróistentiszteletén a szószéki szolgálatot végeztem; aznap délután pedig megjelentem az Intézet évzáró ünnepélyén, meghallgatva dr. Erdő János rektor évi beszámolóját.

Július 6-án az 1941-ben, a kolozsvári unitárius kollégiumban létesített volt Berde Mózes iparostanuló-otthon egykori tanulói, akik mint önálló iparosok később mind nagyszerűen megállották helyüket, és mind a mai napig társadalmunk általánosan becsült tagjai, júl. 6-án Kolozsváron találkozóra gyűltek össze. A bentlakás egykori vezetője, dr. Izsák Vilmos volt növendékeivel később is rendszeres kapcsolatot tartott fenn. Az otthon irányításában rövidebb ideig Sebe Ferenc is részt vett. Az egybegyűlt Józán Miklós püspökről, az otthon alapítójáról kegyelettel emlékeztek meg.

Ugyanezen a napon részt vettem a kolozsvári 1., valamint júl. 13-án a 2. számú egyházközség konfirmációi ünnepélyein, és az ifjakat hozzátartozóikkal együtt köszöntöttem.

Július 5-én Szén Sándor teol. hallgató szakvizsgáján, *júl. 10-én* Kátóna Dénes lelkészképesítő vizsgáján elnököltem.

Július 27-én a sinfalvi gyülekezetben a konfirmációi ünnepélyen szószéki szolgálatot végeztem.

Múlt évi jelentésemben beszámoltam arról, hogy 1979. jún. 3—13. napjain részt vettem egy 8 tagú romániai felekezetközi küldöttség tagjaként a „Felhívás a lelkiismerethez“ nevű észak-amerikai felekezetközi szervezet meghívása alapján egy kéthetes észak-amerikai látogatáson. Ez a szervezet júl. 27.—aug. 10. napjain látogatásunkat visszaadta, és országunkban szintén két hetet töltött. A 11 tagú amerikai küldöttség, élén Schneier főrabbi-elnökkel és David Read New York-i lelkész alelnökkel aug. 2-án este Kolozsvárra érkezett. Tiszteletükre Herineanu Teofil ortodox érsek adott vacsorát. Másnap a vendégeket, miután az összes keresztény felekezetek templomait és a zsinagógát meglátogatták, ebéden egyházunk látta szívesen, amelynek során a küldöttség tagjait angol és román nyelven köszöntöttem, kihangsúlyozva a találkozás nagy jelentőségét, mint amely az egymáshoz való őszinte közeledés és testvéri együttműködés erősödését szolgálta. Aug. 7-én délben Bukarestben a Vallásügyi Hivatal elnöke által az amerikai küldöttség tiszteletére adott ebéden, este pedig az amerikai nagykövetség fogadásán vettem részt.

Augusztus 17-én Kászoni József ifjú lelkészt iktattam be a Gel-
lérd Imre váratlan halálával megüresedett homoródszentmártoni lelke-
szi állásba. Az ünnepségre a közeli falvakból és távolabbi helyekről is
sok hívünk gyűlt össze. Lelkészeink is jelentős számban voltak jelen.
A zsúfolásig megtelt, szépen renovált templomban Báró József köri es-
peres végezte a beiktatási szertartást. Az új lelkész beköszöntő szószéki
szolgálatára és a gyülekezet tagjaira kértem Isten áldását. A püspöki párt
Dombi Mózes és Jakab Margit, az új lelkészt Simén Domokos és Kiss
Domokos lelkészek, valamint Bedő Gedeon, a helybeli református gyüle-
kezet lelkésze üdvözölték.

Az augusztus 19 és 28. közti időszakot feleségemmel együtt Buda-
pesten töltöttem. A magyarországi testvéregyház vezetőinek meghívá-
sára részt vettünk az ottani egyház főgondnokának, Bartók Bélának 70
éves születésnapja alkalmával rendezett ünnepségeken. Aug. 24-én az
egyházközség köszöntötte az ünnepeltet a Nagy Ignác utcai templomban
tartott ünnepi istentiszteleten, amikor a szószéki szolgálatot én végeztem,
megemlékezve arról, hogy a XVIII. század közepétől napjainkig milyen
jelentős, gyakran döntő fontosságú szolgálatot vállaltak egyházunk fenn-
maradása és állandó gyarapodása érdekében világi vezetőink, főgondno-
kaink és egyszerű, buzgó, hitvédő világi híveink. Másnap du. az egyete-
mes egyház ünnepi ülés keretében köszöntötte főgondnokát, akit egyhá-
zunk nevében üdvözöltem.

Szeptember 15-én részt vettem az európai református egyházaknak
a Brassó melletti Pojánán tartott kongresszusa kolozsvári záróülésén. A
kongresszuson egyházunkat dr. Szabó Árpád teológiai tanár képviselte.
Ugyanezen a napon megjelentem dr. Rapp Károlynak, a Protestáns Teo-
lógiai Intézet evangélikus vallású tanárának és több éven át rektorának
a temetésén, aki Kolozsváron 64 éves korában hunyt el.

Szeptember 18-án Bukarestben, a Vallásügyi Hivatalban részt vet-
tem dr. Jakab Antal r. kat. püspök állam általi elismerésének az ünnep-
ségén. Ugyanezen alkalommal történt meg Lucian Floreának, a nagy-
szebeni ortodox érsekség, és Damaschin Coravunak, a craiovai érsekség
püspökének az elismerése is.

Szeptember 22-én az elnökség tagjainak a jelenlétében folyt le Tö-
rök Ferenc lelkész kihallgatása.

Szeptember 25—26. napjain Péterfi Sándor és Varga Sándor teol.
hallgatók szakvizsgáján vettem részt.

Szeptember 28-án, a Teológiai Intézet évnyitó istentiszteletén temp-
lomunkban a szolgálatot végeztem; *okt. 1-én* pedig az Intézet megnyitó
ünnepélyén vettem részt.

Szeptember 29-én hosszú szenvedés után, életének 85. és püspök-
ségének 42. évében eltávozott az élők sorából a római katolikus egyház
kiemelkedő személyisége, Márton Áron. A gyászjelentés találó szavai
szerint „emberiességével, egyenességével, felelősségvállalásával kiérde-
melte nemcsak papjai és hívei ragaszkodó szeretetét, hanem más vallású
és más gondolkozású embertársai tiszteletét és rokonszenvét, a világ meg-
becsülését“. A gyulafehérvári katedrálisban végbement megható, méltó-
ságteljes temetési szertartáson egyházunk a legmagasabb szinten képví-
seltette magát. A püspöki páron kívül dr. Barabássy László főgondnok,

dr. Erdő János egyházi főjegyző, András György előadó tanácsos és felesége, Kolcsár Sándor esperes és Mikó Lőrinc pénzügyi ellenőr vettek részt hivatalos minőségben a temetésen, kifejezve a kondoleálás alkalmával őszinte fájdalomukat és mély együttlérzésünket.

Október 6-án kolozsvári templomunkban mély részvét mellett búcsúztattuk Rostás Dénes volt lelkész, esperes, teológiai tanár atyánkfíát, aki 38 évi hűséges egyházi szolgálat és nyugdíjban töltött 9 év után 77. életévében váratlanul elhunyt. Három évig Erzsébetváros—Medgyesen, 7 évig Kálmokon, 8 és fél évig Bölönben, Alsófelsőszentmihályon 9 és Kolozsváron 7 és fél évig működött mint lelkész, közben 3 éven át a rendszeres teológia tanára volt a Protestáns Teológiai Intézetben. Egy-egy cikluson át a sepsiszentgyörgyi és kolozs—tordai egyházkörök esperekeként is működött. Lelkészkarunk kiemelkedő személyisége volt. Temetési beszédemben, legjobb meggyőződésem szerint joggal, így jellemeztem: „A szó legszentebb értelmében igazi lélekember volt. Nálánál tisztább lelkű és tisztább életű embert nem ismertem. Tekintetéből, szavaiból és cselekedeteiből a józan ész, a világos értelem alapjain felépült feltétlen, megingathatatlan istenhit, az evangéliumi erkölcstan kötelező voltában való szent meggyőződés, nemes kiegyensúlyozottság, őszinte, mellékgondolatok nélküli jóakarát, a szelíden is bátor, bölcs hívő ember derűs nyugalma, lenyűgöző kedvessége és tiszteletet parancsoló mély emberszerete áradt.“ A Teológiai Intézet nevében dr. Erdő János rektor búcsúzott tőle; a kolozsvári gyülekezet részvétét Szabó Dezső lelkész tolmácsolta.

Október 11—12. napjain részt vettem a maros—küküllői egyházkör Marosvásárhelyen tartott évi rendes közgyűlésén, és az ottani templom építésének félévszázados évfordulója alkalmából az ünnepi istentiszteleten a szószéki szolgálatot végeztem.

Október 28-án az NSZK-ba utaztam, hogy az Unitárius Világszövetség Vezető Tanácsának Frankfurt/Mainban tartott ülésén részt vegyek. A gyűlés főtárgya az 1981. júl. 24—31. között Hollandiában megrendezendő kongresszus előkészítése volt. Utamról nov. 7-én érkeztem haza.

November 19-én a püspöki lakásban az elnökség tagjainak jelenlétében fogadtam dr. Jakab Antal katolikus püspök látogatását.

November 26—27. napjain folyt le Kolozsváron hazánk három egyetemi fokú teológiai intézetének ún. interkonfesszionális konferenciája, amelyen püspökök, rektorok, professzorok, teológiai doktorok és doktorjelöltek, valamint az egyházi központok előadótanácsosai vettek részt. Az első napi előadások után felszólalásomban a felmerült teológiai kérdésekben egyházunk álláspontját ismertettem.

November 28-án feleségemmel együtt látogatást tettem Nagy Ernő kolozsvári atyánkfíánál, aki öccse, Nagy Albert, az országos hírű, ezelőtt 10 évvel elhunyt festőművész „Jákob harca“ című nagyszerű festményét egyházunknak adományozta.

November 30-án nagy ünnepe volt a székelyderzsi egyházközségnek, amikor ifjú lelkésze, Katona Dénes ünnepélyes beiktatására került sor. Az ősi műemléktemplomban hatalmas gyülekezet jelenlétében Bárá József esperes iktatta be állásába az új lelkészt, akinek beköszöntő szószéki szolgálata után a jézusi evangélium legfőbb parancsolatai örök időszerűségéről beszéltem. Az üdvözlések során elsőnek a gyülekezet

nyuglomba vonult lelkésze, Kiss Tihamér, mint egykori osztálytársat, Brok Ferenc és Kerestély Edit pedig a gyülekezet nevében köszöntöttek. Az új lelkészt az egyházközség nevében Pál Ákos, Kerestély Margit és Orbán Olga, a szülőfalu részéről Kibédi Pál gagyi lelkész, a szomszéd gyülekezet nevében Sándor Botond lelkész és a szomszéd kányádi református gyülekezet képviselőjében Bak Sándor lelkész afiai köszöntötték.

December 11-én töltötte be 80. életévét egyházunk érdemes főgondnoka, dr. Gyarmathy Árpád. A néhány nappal előbb tartott E. K. Tanácsai gyűlésen dr. Barabássy László meleg szavakkal köszöntötte főgondnok társát. A születésnapon pedig az egyházi központ rendezett bensőséges hangulatú ünnepséget, amelyen az ünnepeket egyházunk nevében üdvözöltem, kihangsúlyozva tiszteletreméltó, gazdag egyházi tevékenységét.

December 18-án részt vettem a teológiai ifjúság szép karácsonyfa-ünnepélyén.

Karácsony I. és II. napján a sinfalvi gyülekezetben végeztem szószéki szolgálatokat.

December 31-én a kolozsvári templomban az évvégi istentiszteletet végeztem.

Az esztendő utolsó napján távozott váratlanul az élők sorából Végh Mihályné Szabó Anna énekvezér. Első férje a fiatalon elhunyt Lőrinczi János lelkész volt. Élete utolsó 13 esztendejében Végh Mihály lelkész hűséges hitvestársa volt. Mint mintaszerű énekvezér Bordoson 5 és fél, Keményfalván 7 és Oklándon 10 és fél évig működött; ez idő alatt, később pedig férje kobátfalvi és recsenyédi gyülekezeteiben önzetlen, lelkes munkát végezve, mindvégig nagy megbecsülésben és ragaszkodásban részesült. A jan. 2-án Sepsiszentgyörgyön végbement temetésén a lelkészi szolgálatot Török Áron végezte, a sírnál hűséges munkatársától Kelemen Imre ny. lelkész búcsúzott.

Ez év első reggelén a püspöki lakásban nagyszámú gyülekezeti tag és számos vendég jelenlétében bensőséges hangulatban folyt le a hagyományos újévi köszöntő, amelyen dr. Erdő János főjegyző tartalmas beszédében az elmúlt év fontosabb eseményeit és az ebben az esztendőben reánk váró feladatokat vázolta fel. A meglehangú üdvözlésre válaszolva, lélek szerint végzendő munkánkra Isten áldását kértem.

Február 9-én Marosvásárhelyen részt vettem Domjanschitz János temetésén, aki 71 éves korában hunyt el. A temetési szolgálatot Kolcsár Sándor esperes végezte, a sírnál búcsúszavakat én mondtam.

3. *Püspöki ténykedésem vázlatos ismertetése után röviden foglalkoznom kell két lelkész ügyével, akik közül az egyik állásáról lemondott, a másiknak munkaszerződését mi voltunk kénytelenek felbontani*

a) Forró Tamás csegezi lelkész hivatalához, nem illő magatartása, gyakori részegeskedéséből eredő felelőtlen cselekedetei miatt gyülekezete tiszteletét és ragaszkodását teljesen elvesztette. Javára írhatjuk, hogy

komoly felelősségre vonásakor elkövetett hibáit elismerve lemondott állásáról.

b) Török Ferenc székelyszentmihály-bencédi lelkész évek óta tartó részegeskedése miatt a gyülekezetben a helyzet tarthatatlanná vált. Minthogy saját írásbeli kérése alapján nov. 1-i hatállyal iszlói egyház-községünkbe eszközölt áthelyezésének nem tett eleget, kényszerű megoldásként munkaszerződését felbontottuk.

4. Lelkésznevelés

A Teológiai Intézetben, dr. Erdő János rektor irányításával a tanítói és nevelői munka rendszeresen folyik. Örömmel jelentjük, hogy az Unitárius bibliai teológia tanszéken dr. Szabó Árpád előadó tanárnak rendes tanárrá való előléptetése megtörtént. Az unitárius rendszeres teológiai előadótanári állás üresedésben van. Az unitárius egyháztörténet és általános vallástörténet rendes tanára dr. Erdő János; az unitárius gyakorlati teológia előadótanára pedig dr. Izsák Vilmos, aki hallgatóink szószéki szolgálatait irányítja és légációra való előkészítését végzi. A bentlakás gondozását Bartha Lídia afia lelkiismeretesen látja el.

Hallgatóink mind bentlakásunkban laknak, amelynek felelős tanára dr. Szabó Árpád.

Hallgatóink a vasárnapi istentiszteleteket és a templomban tartott hétköznap reggeli áhítatokat, valamint a három tanár által vezetett heti bibliaórákat pontosan látogatták. A hétfői és szombati reggeli áhítatokon a szolgálatot tanáraink végzik. A szónoki verseny nyertesei: Nagy László I. éves és Szász Ferenc III. éves; az elmúlt tanévben évfolyamának legjobb hallgatója a III. éven Szász Ferenc volt.

Hallgatóink a sátoros ünnepeken rendszeresen végeztek légációi szolgálatokat. A légátust fogadó egyházközségeknek és a hallgatókat szeretettel fogadó lelkészi családoknak e helyen is hálás köszönetet mondunk.

Sikeres felvételi vizsgájuk alapján Gazdag Árpád és Kovács István ifjak a következő tanulmányi év I. évfolyamára való beiratkozásra jogot nyertek.

Hallgatóink dr. Izsák Vilmos és dr. Szabó Árpád vezetésével máj. 15-én egynapos kiránduláson a Meleg-Szamoson épült vízierőműveket, az utolsó évtized egyik legjelentősebb energetikai teljesítményét látogatták meg, október folyamán pedig önkéntes hazafias munkát végeztek.

5. Egyházi kiadványok

Folyóiratunk, a Keresztény Magvető 3. és 4. összevont ünnepi száma a XIX. század unitárizmusa legnagyobb észak-amerikai képviselőjének, Channing Ellery Vilmosnak állít emléket. Megjelent énekeskönyvünk és a Kis Biblia új kiadása, változatlan tartalommal. Ebben az esztendőben is megjelent az 1981. évi falmaptár.

6. Az államhatalom képviselőivel való kapcsolatunk

A Vallásügyi Hivatal vezetőin keresztül tartottuk kapcsolatunkat az elmúlt időszakban is az államhatalom különböző szerveivel. Ezt a kapcsolatot mindvégig a kölcsönös megbecsülés és tisztelet jellemezte. Egyházunk mindent megtesz azért, hogy egyetemes egyházi, egyházköri és egyházközségi vezetőink és egyszerű, buzgó híveink állampolgári kötelességeiket minden vonatkozásban példaadó módon teljesítsék és öntudatos lélekkel vegyenek részt minden olyan nemes törekvésben és mindennapi ténykedésben, mely szocialista hazánk szüntelen fejlődését és a nemzetközösség javát szolgálják.

7. Jelentésem során az elmondottak után még két dologról szeretnék röviden megemlékezni:

a) Május folyamán a hatalmas vihar a szentgericeai templomot nagyon megrongálta és tornyát ledöntötte. Az egyházi központ felhívására gyülekezeteink hittestvérei szeretettel siettek az egyházközség megsegítésére, amiért e helyen is köszönetünket juttatjuk kifejezésre.

b) Erre és a következő évekre tervbe vettük és Isten segítségével szeretnénk meg is valósítani azt, hogy mindenre kiterjedő püspöki látogatást végezzünk minden egyházközségünkben. Ez a látogatás és egyházunk életének felmérése régóta esedékes. Az őszi folyamán a székelykeresztúr—udvarhelyi egyházkör egyházközségeinek a meglátogatását tervezzük, mert ezen a részen volt a legrégebben hasonló látogatás. Már a napokban kiküldjük felhívásunkat a sorra kerülő egyházközségekbe, hogy gyülekezeteink a látogatásra alaposan felkészülhessenek és az egyházunk jelene és jövője szempontjából eredményes lehessen.

8. Halottaink

A jelentésemben felsoroltakon kívül az alábbi atyánkfiai távoztak az élők sorából:

— április 20-án Borbáth Károly történész, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem volt tanára, a nagyenyedi kollégium volt könyvtárosa, a vargyasi általános iskola tanára, a Keresztény Magvető állandó munkatársa, 49 éves korában váratlanul elhunyt Vargyason. A temetési szertartást óriási részvét mellett Dimény András helybeli lelkész végezte; az egyetemes egyház részvétét dr. Szabó Árpád teológiai tanár tolmácsolta. A tudományos élet kiemelkedő személyiségei részéről is számos búcsúbeszéd hangzott el;

— június 8-án özv. Szathmári Gyuláné, Egri Ida, a Teológia unitárius tagozatának volt konviktsi alkalmazottja Kolozsváron;

— augusztus 5-én néhai Kóvári Jakab volt brassói lelkész özvegye, Utó Ilona 72 éves korában Alsórákoson;

— szeptember 5-én Módi Pál ny. középiskolai tanár, az Egyházi Főtanács és E. K. Tanács tagja, aki a legutóbbi köri közgyűlésen a kolozs—

tordai egyházkör egyik felügyelő gondnoki tisztségének jelöltje volt, váratlanul, 64 éves korában Kolozsváron.

Az örökkévalóságba távozott kedves hittestvéreinkre hálás szívvel emlékezünk. Emléküket kegyelettel őrizzük.

Főtisztelendő Zsinati Főtanács!

Ez a rövid beszámoló azt bizonyítja, hogy a legutóbbi főtanácsi gyűlésünk óta eltelt közel egyesztendei időszakban is igyekezett egyházunk életét evangéliumi szellemben élni, több mint 400 éves múltunk példaadása és útmutatása szerint hivatását teljesíteni, a kettős szeretetparancs alapján, de a tényleges adottságok figyelembevételével az eddiginél jobb, igazabb, magasabbrendű társadalom, az eszményi világ megvalósításában egész szívvel, legjobb lelkiismerete szerint, minden erejével részt venni.

Köszönjük gondviselő Istenünknek, hogy nemes törekvéseinket megszentelte, templomainkat, gyülekezeteinket újra meg újra megáldotta. Köszönjük Szocialista Köztársaságunknak, hogy egyházi életünket zavartalanul élhettük, hogy az evangélium szavai szerint megadhattuk a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené. Köszönjük a Vallásügyi Hivatal jóakarató támogatását, amelyet ügyeink eredményes, megnyugtató rendezésében állandóan éreztünk. Kérem gondviselő Istenünket, hogy védő, simogató, újjáteremtő áldásával legyen velünk a jövőben is, szentelje meg tiszta gondolatainkat, nemes szándékainkat és cselekedeteinket.

Hálásan köszönöm munkatársaimnak, főgondnokoknak, egyházi főjegyzőnek, köri felügyelő gondnokoknak, espereseknek, köri jegyzőknek, a Főtanács és Egyházi Képviselő Tanács tagjainak, az egyházi központ tisztviselőinek és alkalmazottainak, valamint lelkészeknek, énekvezéreknek, gyülekezeteink gondnokainak, keblitanácsosainak és egyszerű, buzgó híveinknek töretlen egyistenhitét, öntudatos egyházszeretetét és hűségét.

TANULMÁNYOK

LAKÓ ELEMÉR

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM KÖNYVTÁRÁNAK KÉZIRATAI A KOLOZSVÁRI AKADÉMIAI KÖNYVTÁRBAN

Jelen sommás szemlénket szerény hozzájárulásnak szánjuk a kutatómunka megkönnyítéséhez addig is, amíg a most készülő és az egész unitárius kézirat-állagot felölelő új katalógust az érdekeltek rendelkezésére bocsáthatjuk.

Igaz, 1957-ben Benczédi Pál már ismertette ennek az anyagnak mintegy háromnegyed részét;¹ ez az ismertetés azonban egyrészt huszonkét évvel ezelőtt látott napvilágot egy olyan kiadványban, amely ma már csak nehezen szerezhető meg, másrészt egy inkább a leltári lajstromok igényeinek megfelelő, kéziratban levő régi „katalógus“ alapján készült. Az utóbbit e század első évtizedeitől kezdték összeállítani a kollégium tanárai és diákjai — itt nem részletezhető, jobbra gazdasági okok miatt —, sajnos, csak mellékfoglalkozásként. Ez az oka annak, hogy noha a valóságban már Benczédi Pál korában is sokkal több kézirat volt az állományban, a „katalógus“ készítői csak 1949 művet tüntettek fel 2145 kötetben. (A három-négy, sőt néha ötnél is több darabot magukba foglaló kolligátumokat — néhány kivételes esettől eltekintve — egyetlen műnek írták le.) A fentiekhez most hozzá kell tennünk, hogy az 1960-as évektől előkerült, egyáltalán nem lebecsülendő mennyiségű és értékű, eddig ismeretlen (vagy elveszettnek tartott) kéziratok nyilvántartásba vétele a már említett 1949-es leltári számot 2459-ig vitte tovább. Ha tehát figyelembe vesszük a kolligátumok számbeli értékét, valamint az egyazon gyűjteménybe tartozó, azonos leltári számmal ellátott, de más mellékjellel is (például az ábécé betűivel) megkülönböztetett munkák számát, az egész állagot alkotó kéziratok mennyiségét 3500 darabnál is többre becsülhetjük.

A fenti okok, valamint a fellendülőben levő kutatómunka növekvő igényeinek kielégítésére hasznosnak, sőt szükségesnek látszott egy olyan ismertetés közlése, amely felöleli az utóbbi években nálunk folyó feltáró munka eredményeképpen előkerült fontosabb kéziratokat is, de úgy, hogy a Benczédi közölte adatokat is felhasználva, az utóbbiakat szintén hozzáférhetővé teszi a mai érdeklődőknek.

Már a Benczédi-féle ismertetésből is látható, hogy a tőle leírt kéziratok egy része korántsem ismeretlen a különböző tudományágakban, hiszen hol kisebb szövegközleményekben², hol nagyobb önálló munkák

Megjelent a *Művelődéstörténeti tanulmányok* c. munkában, szerkesztette: Csetri Elek, Jakó Zsigmond, Sipos Gábor, Tonk Sándor. Bukarest 1980. 201—220, 295—297.